

УДК 35.354 (327)

DOI: 10.31673/2786-7412.2024.033149

Юрій КАЛЬНИШ

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ
ORCID ID: 0000-0001-9185-1094
e-mail: ukalnish@gmail.com*

Андрій ЛЮБЧЕНКО

*кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри публічного управління та адміністрування
Державного університету інформаційно-комунікаційних технологій, м. Київ
ORCID ID: 0009-0004-0246-7795
e-mail: andreylubchenko@gmail.com*

**МЕХАНІЗМИ «М'ЯКОЇ СИЛИ»
В СУЧАСНІЙ МІЖНАРОДНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**THE «SOFT POWER» MECHANISMS
IN MODERN INTERNATIONAL INFORMATION POLICY:
REALITIES AND PROSPECTS**

В останні роки Україна демонструє високі рейтинги Global Soft Power Index, що не може не радувати, але й зниження цього індексу для України під час війни не може не насторожувати. Адже, саме у такий важкий для країни час, держава має невпинно нарощувати зусилля з просування своєї міжнародної інформаційної політики, спрямованої на зростання підтримки України в світі. Що, у свою чергу, спонукає науковців актуалізувати подальші пошуки ефективних механізмів просування позитивного іміджу України в глобалізованому світі.

Проблематика формування та розвитку Soft Power України знайшла широке відображення в дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Однак, потреба удосконалення механізмів міжнародної інформаційної політики України лишається актуальною не лише у воєнний

час, а й у наступний (повоєнний) період. Тому метою дослідження, результати якого викладено в цій статті, став аналіз потенційних можливостей застосування механізмів Soft Power, в контексті міжнародної державної інформаційної політики та найближчої часової перспективи.

Ключові слова: міжнародна інформаційна політика, державна політика, публічне управління та адміністрування, механізми державного управління.

In recent years, Ukraine has demonstrated high ratings of the Global Soft Power Index, which cannot but please, but the decrease in this index for Ukraine during the war cannot but alarm. After all, it is precisely in such a difficult time for the country that the state must constantly increase efforts to promote its international information policy aimed at increasing support for Ukraine in the world. Which, in turn, prompts scientists to update further searches for effective mechanisms for screening a positive image of Ukraine in the globalized world.

The issue of the formation and development of Ukraine's Soft Power has been widely reflected in the research of both domestic and foreign scientists. However, the need to improve the mechanisms of Ukraine's international information policy remains relevant not only in wartime, but also in the following (post-war) period. Therefore, the purpose of the study, the results of which are presented in this article, was to analyze the potential possibilities of applying Soft Power mechanisms in the context of international state information policy and the nearest future. In particular, the authors state that in the 21st century, digital diplomacy is becoming the leading mechanism of Soft Power in public diplomacy. This mechanism of diplomacy provides other actors with additional opportunities to participate in multilateral diplomatic campaigns with influential people and organizations. The leading modern trend of digital diplomacy is becoming network diplomacy. Therefore, helping to create the infrastructure for these networks should become a much higher priority for governments.

Integral parts of the general concept of Soft Power in modern public diplomacy are: cultural diplomacy, as an important way to connect with different groups and help people understand the values and culture of the country; educational diplomacy, which includes providing opportunities for studying abroad and educational programs and exchanges to improve diplomatic relations and international cooperation; sports diplomacy, which is able to bring people, nations and communities closer together through a common love of sports and

physical activities; economic diplomacy, through which countries try to maximize their national advantages in all areas of economic activity, including trade, investment, etc. The doctrine and mechanisms of Soft Power have their shortcomings, which are increasingly manifested in conditions of growing global tension and confrontation. In particular, when politicians, demagogues and populists gain the upper hand in national politics, the IC rapidly loses its effectiveness. During open war or open information confrontation, Soft Power is reduced to ordinary propaganda and indoctrination. The mechanisms and standards of Soft Power are actually poorly adapted to the needs of provoked counter-propaganda, etc.

The decline of Soft Power will have far-reaching negative consequences. Therefore, modern states and their governments should now pay attention and make efforts to improve existing and search for new mechanisms of their international information policy, both in the context of increasing the effectiveness of Soft Power and in connection with the increasing need to confront aggressive mechanisms of «Hard Power», which are increasingly becoming widespread.

Keywords: *international information policy, public policy, public management and administration, public administration mechanisms.*

Постановка проблеми. «М'яка сила» (*Soft Power*) – це здатність впливати на інші нації шляхом переконання та приваблення, а не через силу. Цей вплив корениться в культурі, мистецтві та науці. У дипломатії «м'яка сила» (МС) культивується через освіту, науку, публічну та цифрову дипломатію.

У 2022 році Україна продемонструвала безпрецедентне зростання оцінки своєї МС, піднявшись на 14 позицій до 37 місця в рейтингу. Для порівняння, у 2021 році Україна загалом займала 61-шу позицію, а за рівнем впливовості перебувала на 45-му місці. Але вже у 2023 році Україна посіла лише 44 місце у Глобальному індексі «м'якої сили» (*Global Soft Power Index*), опустившись на 7 позицій порівняно з минулим роком, повідомляє Brand Ukraine. Серед досягнень України у 2023 відзначені значні успіхи у сфері медіа та комунікацій. За цим параметром країна піднялася на 14 позицій, сягнувши 31 місця у рейтингу. Також Україна стала четвертою країною, за новинами якої стежить світ, та посіла 23 місце за рівнем впливу на міжнародній арені. Водночас репутація України за рік великої війни повернулася до рівня 2021. Зокрема країна отримала нижчі бали в категоріях

«Бізнес і торгівля», «Культурна спадщина», «Врядування», «Освіта й наука» і «Люди та цінності» [1].

Високі рейтинги України в *Global Soft Power Index* не можуть не радувати, але й зниження цього індексу під час війни не може не насторожувати. Здається, саме у такий важкий для країни час, держава має невпинно нарощувати зусилля з просування своєї міжнародної інформаційної політики, спрямованої на зростання підтримки України в світі. Але, вірогідно задовольнившись досягнутими успіхами, не стала належним чином підвищувати ці зусилля. Що, у свою чергу, спонукає науковців актуалізувати подальші пошуки ефективних механізмів просування позитивного іміджу України в глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та розвитку МС України знайшла широке відображення в дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців [2-7 та ін.]. Однак, проблема удосконалення механізмів міжнародної інформаційної політики України лишається актуальною не лише у воєнний час, а й у наступний (повоєнний) період.

Тому **метою дослідження**, результати якого викладено в цій статті, став аналіз потенційних можливостей застосування механізмів МС, в контексті міжнародної державної інформаційної політики та найближчої часової перспективи.

Виклад основного матеріалу. Дипломатія МС розглядається як доповнення до традиційної дипломатії, яка зосереджується на урядових переговорах і угодах. МС має потенціал для створення сприятливого середовища для дипломатичних відносин шляхом зміцнення взаєморозуміння, налагодження мереж контактів і отримання суспільної підтримки для дипломатичних ініціатив. Дипломатія МС стратегічно використовує культурний, економічний та ідеологічний вплив країни для просування її інтересів і цінностей у всьому світі. МС спрямована на створення доброї волі шляхом переконання, залучення та співпраці. Здійснення МС включає:

- просування культурних продуктів країни;
- підтримка програм навчання та обміну;
- інвестиції в допомогу економічному розвитку та гуманітарну допомогу;
- відстоювання демократичних цінностей і прав людини.

Завдяки цим зусиллям країна може зміцнити доброзичливість і довіру з іншими націями, збільшивши свій авторитет і вплив у міжнародному співтоваристві.

Отже, МС – це здатність формувати вподобання інших насамперед за допомогою культури, цінностей та ідей. МС намагається впливати опосередковано, створюючи прагнення до цілей носія влади, тоді як «жорстка сила» покладається на примус і військову потугу для досягнення своїх цілей.

Дипломатія МС – не лише феномен сьогодення. Її історія нараховує вже принаймні кілька століть. Наприклад, наприкінці XVIII століття практично всі розвинені монархії Європи використовували дипломатію МС через політику освіченого абсолютизму. Такий підхід підкреслював важливість освіти та культури в дипломатичних відносинах. Заснувалися численні школи, університети та музеї. Всіляко підтримувалися культурні заходи при монарших дворах за участі зарубіжних дипломатів, що мало вражаючий вплив особливо на представників неєвропейських держав, на які поширювався культурний вплив Європи. В XXI ст. ресурси МС надалі ефективно використовуються в багатьох контекстах міжнародних відносин і світової політики.

Однак, вони набули значно більшої публічності, у зв'язку з чим і виник феномен публічної дипломатії (*Public Diplomacy*).

На думку А. Хенріксон: «Публічну дипломатію можна визначити просто як ведення міжнародних відносин урядами через публічні засоби комунікації та через відносини з широким колом неурядових організацій (політичні партії, корпорації, торгові асоціації, профспілки, навчальні заклади, релігійні організації, етнічні групи). і так далі, включаючи впливових осіб) з метою впливу на політику та дії інших урядів» [8].

Наразі, важливим механізмом МС в публічній дипломатії стає електронна (цифрова) дипломатія. Вона включає використання веб-сайтів, блогів і соціальних мереж для формування громадської думки та впливу на глобальні тренди.

Електронна, або як її ще називають, «Цифрова дипломатія» (*Digital Diplomacy*), визначається як використання Інтернету та нових інформаційних комунікаційних технологій для досягнення дипломатичних цілей [9].

Це визначення зосереджено на взаємодії між Інтернетом і дипломатією, починаючи від викликаних Інтернетом змін у середовищі, в

якому здійснюється дипломатія, і закінчуючи появою нових тем у дипломатичному порядку денному, таких як кібербезпека, конфіденційність тощо, а також використання інструментів Інтернету для просування дипломатії [10].

Першим міністерством закордонних справ, яке заснувало спеціалізований відділ електронної дипломатії, був Державний департамент США, який у 2002 році створив Цільову групу з електронної дипломатії [11].

Інші міністерства закордонних справ також почали використовувати е-дипломатію. Міністерство закордонних справ і у справах Співдружності Великої Британії почало розробляти стратегію цифрової дипломатії в 2008 році й наразі має Управління цифрової дипломатії, яке бере участь у низці заходів у сфері електронної дипломатії [12].

Розвиток соціальних медіа як інструменту дипломатії дозволив державам налагодити діалогічну комунікацію з іншими дипломатичними акторами та їхньою іноземною громадськістю, порівняно з одностороннім характером традиційної публічної дипломатії. Хоча традиційна дипломатія відбувається офлайн у відносній конфіденційності, онлайн дипломатія дозволяє багатьом учасникам обговорювати формування зовнішньої політики, посилюючи вплив громадської думки на порядок денний зовнішньої політики. Отже, цей механізм дипломатії надає іншим акторам додаткові можливості брати участь у багатосторонніх дипломатичних кампаніях із впливовими людьми та організаціями. У свою чергу, це може надати нові засоби для держав, які розірвали офіційні дипломатичні відносини, для збору інформації про зовнішньополітичні позиції одна одної.

Провідним сучасним трендом цифрової дипломатії стає мережева дипломатія (*Network Diplomacy*).

Народна дипломатія (*People's Diplomacy; People-to-people Diplomacy*), діалог між урядами та іноземним населенням, також ідеально підходить для мережевої орієнтації. Цей тип широкої взаємодії між суспільствами зараз важливіший, ніж будь-коли раніше, оскільки він будує людські стосунки та міжкультурне розуміння, які є ключовим компонентом мереж [13]. Цей тип дипломатії будує міцні відносини між націями, підтримуючи торговельні та економічні партнерства, які сприяють спільному прогресу.

Для прикладу, Юджин Андерсон, перша жінка-посол США, вважається піонером у сфері міжлюдської дипломатії, яку саме вона назвала «народною дипломатією». Будучи послом США в Данії з 1949 по 1953 рік і міністром США в Болгарії з 1962 по 1964 роки, Ю. Андерсон співпрацювала

із громадськістю для сприяння торгівлі та зміцнення економічних зв'язків [14].

Сучасні уряди все більше визнають важливість роботи з іноземцями. Однак мережева модель робить це на один крок далі. Розширене транснаціональне громадянське суспільство та проблемні мережі можуть у деяких випадках кинути виклик урядовій владі, але частіше вони можуть слугувати безцінними інструментами для обміну інформацією, розвитку взаєморозуміння та вирішення проблем. Тому допомога у створенні інфраструктури для цих мереж має стати набагато вищим пріоритетом урядів.

Хоча державам вдалося досягти дипломатичної популярності в Інтернеті завдяки використанню онлайн каналів, ці нові дипломатичні канали не без ризику. Повідомлення та зображення, опубліковані в соціальних мережах, зокрема спричинили дипломатичні кризи. Цифрові платформи також сприяли поширенню дезінформації, яка використовується для підриву міжнародної та внутрішньої стабільності держав.

Не менш дієвим механізмом МС виступає культурна дипломатія (*Cultural Diplomacy*) – це важливий спосіб зв'язатися з різними групами та допомогти людям зрозуміти цінності та культуру країни, яка є частиною ширшої загальної концепції народної дипломатії. Культурна дипломатія включає:

- організацію фестивалів та виставок;
- обмін образотворчим мистецтвом;
- підтримку міжнародних кіно та інших мистецьких проєктів.

З давніх-давен люди різних цивілізацій покладалися на мистецтво, освіту та спільні звичаї, щоб плекати почуття взаєморозуміння. У той час як традиційна дипломатія часто обертається навколо стимулів, влади та альянсів, культурна дипломатія спирається на силу привабливості, співробітництва та звернення до культур, політичних ідеалів та політики інших націй. Завдяки цій культурній взаємодії нації можуть продемонструвати свою ідентичність, поділитися своїми традиціями та підкреслити власні національні цінності.

Уряди використовують культурний експорт – кіно, літературу чи образотворче мистецтво – для формування глобального сприйняття та досягнення своїх дипломатичних цілей. Приміром, Hollywood своїми фільмами, що демонструють американське життя та цінності, формує

позитивне враження в усьому світі, ненав'язливо впливаючи на те, як люди бачать США здалеку.

Подібним чином країни розглядають навчання своїм мовам іноземців – як спосіб привабити до своєї культури інших. Такі місії, як Alliance Française, British Council та Goethe-Institut – це не лише уроки мови; вони пропонують глибше занурення в середовище відповідних культур.

В контексті МС публічної дипломатії все більш дієвою стає освітня дипломатія (*Education Diplomacy*), оскільки країни використовують освітні обміни та стипендії для побудови відносин, та свого міжнародного престижу. Це включає надання можливостей для навчання за кордоном та освітніх програм і обмінів для покращення дипломатичних відносин і міжнародного співробітництва. Як правило, студенти, викладачі та науковці, які беруть участь у програмах освітнього обміну, формують позитивний імідж і налагоджують стосунки.

Освітня дипломатія дає можливість:

- орієнтуватися у взаємозв'язках між освітою та іншими елементами сталого розвитку;
- працювати зі зростаючою кількістю різноманітних зацікавлених сторін для просування освіти;
- координувати складні професійні відносини;
- співпрацювати у створенні нового знання в партнерстві між багатьма зацікавленими сторонами та культурами.

Одним із найважливіших механізмів МС держави є надання можливостей навчання іноземним студентам. Іноземні студенти з часом знайомляться з науковими та культурними досягненнями приймаючої країни на додаток до вивчення мови. Після навчання за кордоном ці студенти можуть отримати значний соціальний капітал. Як наслідок, очікується, що вони зможуть ефективно передавати мову та культуру нації, яку вони вивчили після повернення додому з новими знаннями та міжособистісними зв'язками.

У світі, який стає все більш цифровим, віртуальну освіту та дистанційне навчання можна використовувати для сприяння міжкультурному розумінню для студентів, які могли б не мати цього інакше через географічні чи фінансові обмеження, і дозволити їм дізнатися про культуру та суспільство приймаючої країни. Зрештою, це може допомогти посилити регіональне/глобальне домінування та вплив приймаючої країни за допомогою стратегії МС.

У перспективі, використовуючи освіту як інструмент для сприяння дипломатичним відносинам між країнами та надання підтримки освітнім установам у країнах, що розвиваються можна досягти глобального освітнього партнерства. Яке, у свою чергу, сприятиме побудові позитивних стосунків між країнами, сприяти глобальному економічному розвитку, культурному взаєморозумінню та створити можливості для людей з різних країн вчитися один у одного.

Оскільки стратегія МС продовжує відігравати більш значну роль у зовнішній політиці країн, очікується, що освітня дипломатія продовжить розширюватися як потужний механізм МС для просування дипломатичних відносин і досягнення національних інтересів.

І тут треба погодитися з думкою М. Ваксеваніді, що: «Використання національної освіти як інструменту «м'якої сили» має набагато вищу ефективність, ніж використання збройної сили чи інших методів» [15].

Невід'ємною частиною МС стає спортивна дипломатія (*Sports diplomacy*). Вона має широкий спектр аспектів. Важливість великих спортивних подій для МС є причиною того, чому країни активно лобіюють проведення на їх теренах Олімпіади, Чемпіонату світу з футболу та інших спортивних заходів. Другий важливий аспект – успіх у спорті.

Спортивна дипломатія спроможна зближувати людей, нації та спільноти через спільну любов до спорту і фізичних занять. Подібно до самого спорту, спортивна дипломатія може сприяти розвитку цінностей і життєвих навичок, пов'язаних із лідерством, гендерною рівністю, відмовою від насильства. Приклади спортивної дипломатії включають:

- мегаспортивні події, такі як Олімпійські та Паралімпійські ігри, які, на засадах спортивної змагальності, сприяють зміцненню миру між різними країнами;
- елітні спортсмени, позиціоновані як національні послы (наприклад, послы «доброї волі» серед спортсменів), які використовують свою платформу для покращення відносин між двома чи більше різними країнами;
- програми обміну, у яких окремі спортсмени відвідують іншу країну та беруть участь у діяльності її спортивних спільнот, сприяючи таким чином кращому розумінню між двома або більше різними країнами.

Деякі уряди цілеспрямовано проводять конкретні заходи спортивної дипломатії. Наприклад, Департамент закордонних справ і торгівлі Австралії має стратегію спортивної дипломатії. Це має на меті: «Об'єднати людей,

спільноти, нації та регіони, щоб допомогти побудувати безпеку та процвітання через спільну любов до спорту, особливо в Азійсько-Тихоокеанському регіоні» [16].

Інший приклад – у Державному департаменті США є Відділ спортивної дипломатії. Він був спочатку створений після «9/11», щоб охопити молодь на Близькому Сході через футбол. З тих пір його діяльність поширилася на всі регіони та багато видів спорту, з програмою діяльності, яка в основному зосереджена на обмінах між людьми [17].

Економічна дипломатія (*Economic diplomacy*) також використовується як механізм посилення МС.

Економічна дипломатія є одним із найважливіших засобів, за допомогою яких уряди можуть служити своїм національним інтересам. За допомогою економічної дипломатії країни намагаються максимізувати свої національні переваги в усіх сферах діяльності, включаючи торгівлю, інвестиції тощо.

Сучасною «економічною дипломатією» займаються не лише професіональні дипломати, які працюють в урядових торговельних представництвах за кордоном, а також недержавні економічні актори. Це означає, що фактично учасниками економічної дипломатії є:

- усі державні установи, які беруть участь у міжнародних економічних відносинах, включаючи торгівлю, інвестиції та обмін технологіями;
- окремі бізнесові та інвестиційні структури, залучені до міжнародної торгівлі;
- недержавні неприбуткові суб'єкти, такі як неурядові організації, які займаються супроводом міжнародної економічної діяльності;
- фізичні особи, які з економічних або фінансових мотивів діють за межами власних країн.

Економічна дипломатія має принаймні п'ять компонентів:

- збільшення притоку зовнішніх інвестицій та/або диверсифікація власного інвестиційного портфеля;
- розширення та диверсифікація імпорту/експорту;
- обмін людськими потенціалом;
- надання глобальних послуг у секторі послуг;
- трансфер технологій.

У контексті надходження інвестицій довіра інвесторів має вирішальне значення для залучення, утримання та підтримки сприятливого інвестиційного клімату. Оскільки міжнародні інвестори віддають перевагу

інвестувати в країну, яка має сприятливе для інвестицій середовище, а також порівняно кращу практику ведення бізнесу, не лише включаючи легкість ведення бізнесу та режими оподаткування, орієнтовані на майбутнє, а й соціальну, політичну та правову стабільність країни.

Крім того, з точки зору економічної дипломатії, дуже важливим напрямом є міжнародний обмін мобільним людським потенціалом (кваліфікованими кадрами).

Деякі інші сектори, такі як боротьба з контрабандою, корупцією, аграрні консультації, питання екологічної безпеки тощо також можуть створити додаткові можливості впливу МС економічної дипломатії.

Для прикладу, після Другої світової війни «План Маршалла» використовувався для розвитку економіки Західної Європи. Однак цей план також сформував майбутні пріоритети культури та суспільства сучасного Європейського Союзу. Ініціатива Китаю «Один пояс, один шлях» є ще одним прикладом впливу не лише на економічні та інфраструктурні проекти, а й на ціннісні орієнтири країн Азії та Глобального Півдня.

На завершення аналізу, наведемо деякі, на нашу думку, найбільш стійкі й характерні приклади застосування сучасних механізмів МС:

1. США вже тривалий час використовують МС для досягнення цілей зовнішньої політики на підтримку економічних, а подекуди й військових, зусиль, для переконання, впливу та просування своїх цінностей й ідеалів. МС дозволяє США розширювати свій глобальний вплив і формувати поведінку інших країн, не вдаючись до військової сили чи економічного примусу. Наприклад, США досить успішно використали саме МС, щоб змусити інші країни прийняти політику санкцій та дипломатичної ізоляції проти держав-агресорів, перетворюючи їх в міжнародних ізгоїв.

2. Китай стратегічно використовує МС для просування своїх інтересів і посилення свого глобального авторитету, оскільки він прагне отримати вплив у всьому світі. Беручи участь у таких видах діяльності, як міжнародна допомога розвитку, культурне спонсорство, інвестиції в медіа-платформи та активну участь у міжнародних інституціях, таких як ООН і Світова організація торгівлі, Китай ефективно використовував МС для впливу на глобальні дискусії, створення альянсів і просування її економічних, технологічних та політичних цілей на світовій арені.

Наприклад, ініціатива «Один пояс, один шлях» (一帶一路; *Belt and Road Initiative*; *BRI*) у 2017 році навіть була включена до Конституції КНР. Уряд Китаю називає цю ініціативу «спробою покращити регіональні зв'язки та прийняти світліше майбутнє» [18].

Втім, деякі спостерігачі та скептики, переважно з країн, що не є учасниками, включаючи США, тлумачать це як план створення синоцентричної міжнародної торговельної мережі. У відповідь США, Японія та Австралія у 2019 році сформуvalи зустрічну ініціативу – мережу *Blue Dot Network*, яка має на меті міжнародно визнану сертифікацію якісних, екологічно та соціально стійких інфраструктурних проектів, які є відкритими та прозорими й економічно ефективними [19].

3. Індія славиться створенням багатьох фільмів, музики, книг та інших форм мистецтва, якими захоплюються в усьому світі, що значно підвищило її культурний вплив. Крім того, Індія вміло використовувала специфічні форми фізичної культури (наприклад, йогу) як засіб культурного обміну та міжнародного співробітництва, зокрема через свою головну подію, Міжнародний день йоги.

4. Країни Західної Європи, як і Європейський Союз в цілому широко використовує механізми МС у своїй дипломатичній та міжнародній інформаційній практиці. Однак позиція ЄС змінилася під час збройної агресії РФ, коли він почав надавати пряму фінансову та озброювальну допомогу Україні. Втім, МС ЄС очевидна в його відданості фундаментальним цінностям, таким як демократія, права людини та верховенство права. Він також сприяє миру, стабільності, захисту навколишнього середовища та іншим глобальним суспільним благам.

ЄС має міцну інституційну структуру, яка включає такі інструменти, як допомога суспільному та економічному розвитку, охорона здоров'я, освіта та ініціативи щодо зменшення бідності. ЄС підтримує дослідницькі проекти та програми обміну, такі як *Erasmus Plus* в освіті. Крім того, ЄС підтримує культурні програми та організовує кіно, музичні та літературні заходи тощо.

На жаль, доктрина й механізми МС мають свої недоліки, які все частіше проявляються в умовах зростання глобальної напруженості та протистояння. Зокрема, коли мова йде про застосування механізмів МС в дипломатії та міжнародній інформаційній політиці. Наприклад, коли в

національній політиці беруть верх політикани, демагоги й популісти, МС стрімко втрачає свою ефективність.

Під час відкритої війни чи відвертого інформаційного протистояння МС зводиться до звичайної пропаганди й індоктринації. Механізми і стандарти МС насправді мало пристосовані до потреб спровокованої контрпропаганди. У зв'язку з фрагментацією онлайн мереж, звужується публічний простір для глобальної взаємодії. Справжня міжлюдська взаємодія переміщується в закриті та захищені онлайн спільноти подалі від публічного простору.

Занепад МС матиме далекосяжні наслідки, оскільки слова можуть швидко перерости у війни. За інерцією традиційні інструменти МС (люди, інституції, науковці) продовжуватимуть працювати. Але вони все більше ставатимуть пропагандистами, а не фасилітаторами вирішення конфліктів і єднання заради кращого майбутнього всього людства.

Висновки і пропозиції:

1. Дипломатія *Soft Power* (МС) – не лише феномен сьогодення. Її історія нараховує вже принаймні кілька століть. В ХХ ст. ресурси МС надалі ефективно використовувалися в багатьох контекстах міжнародних відносин і світової політики. Однак, вони набули значно більшої публічності, у зв'язку з чим і виник феномен *публічної дипломатії*.

2. В ХХІ важливим механізмом МС в публічній дипломатії стає *цифрова дипломатія*. Цей механізм дипломатії надає іншим акторам додаткові можливості брати участь у багатосторонніх дипломатичних кампаніях із впливовими людьми та організаціями. Провідним сучасним трендом цифрової дипломатії стає *мережева дипломатія*. Тому допомога у створенні інфраструктури для цих мереж має стати набагато вищим пріоритетом урядів.

3. Невід'ємними частинами загальної концепції МС в сучасній публічній дипломатії виступають:

- культурна дипломатія, як важливий спосіб зв'язатися з різними групами та допомогти людям зрозуміти цінності та культуру країни;
- освітня дипломатія, яка включає надання можливостей для навчання за кордоном та освітніх програм і обмінів для покращення дипломатичних відносин і міжнародного співробітництва;
- спортивна дипломатія, яка спроможна зближувати людей, нації та спільноти через спільну любов до спорту і фізичних занять;

- економічна дипломатія, за допомогою якої країни намагаються максимізувати свої національні переваги в усіх сферах економічної діяльності, включаючи торгівлю, інвестиції тощо.

4. Доктрина й механізми МС мають свої недоліки, які все частіше проявляються в умовах зростання глобальної напруженості та протистояння. Зокрема, коли в національній політиці беруть верх політики, демагоги й популісти, МС стрімко втрачає свою ефективність. Під час відкритої війни чи відвертого інформаційного протистояння МС зводиться до звичайної пропаганди й індоктринації. Механізми і стандарти МС насправді мало пристосовані до потреб спровокованої контрпропаганди тощо.

Занепад МС матиме далекосяжні негативні наслідки. Тому сучасним державам та їх урядам вже зараз треба завернути увагу й докласти зусиль до удосконалення існуючих та пошуку нових механізмів своєї міжнародної інформаційної політики, як в контексті підвищення ефективності МС, так і у зв'язку з загостренням потреби у протистоянні агресивним механізмам «жорсткої сили», які дедалі активніше набувають поширення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Panel discussion «Soft Power: How the Great War Changed Key Narratives in Ukraine's External Communications». BRAND UKRAINE International Conference 2024. URL.: <https://brandukraine.org.ua/en/projects/brand-ukraine-international-conference-2024>.
2. Nikulishyn N. International Cultural Cooperation as the Important Component of Ukrainian soft power Policy. Science and Education a New Dimension. *Humanities and Social Sciences*. 2015. № III(7)42. P. 61-65.
3. Nye J. Soft power and Public Diplomacy Revisited. *The Hague Journal of Diplomacy*. 2019. № 14(1-2). P. 7-20. DOI: 10.1163/1871191X-14101013.
4. Nye J. Soft power: The Evolution of a Concept. *Journal of Political Power*. 2021. № 14(1). P. 196-208. DOI: 10.1080/2158379X.2021.1879572.
5. Nye J. Soft power after Ukraine. *Aspistrategist.org.au*. 2022. URL: <https://www.aspistrategist.org.au/soft-power-after-ukraine>.
6. Ellwood D. Narratives, Propaganda & «Smart» Power in the Ukraine Conflict, Part 2: *Inventing a Global Presence*. *Uscpublicdiplomacy.org*. 2022. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/pdwartime-narratives-propaganda-smart-power-ukraine-conflict-part-2-inventing-global>

7. Sas I. Soft power as a Component of Social Capital: Ukrainian Context. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2022. № 1(42). P. 398-405.
8. Henrikson Alan K. The role of diplomacy in the modern world. *Reimagining the International Legal Order*. 2023. 24 p.
9. Hanson F. A digital DFAT: joining the 21st century. *Lowy Institute*. URL: <https://web.archive.org/web/20120322074924/https://www.lowyinstitute.org/Publication.asp?pid=1432>.
10. Kerr Pauline; Wiseman Geoffrey. *Diplomacy in a Globalizing World*. Oxford University Press. 2017. 464 p.
11. Cyber diplomacy State's Efforts Aim to Support U.S. Interests and Elevate Priorities. *United States Government Accountability Office*. 2024. 38 p.
12. Digital Diplomacy Communication Directorate. URL: <https://web.archive.org/web/20120405094012/http://digitaldiplomacy.fco.gov.uk/en/about>.
13. Metzl Jamie. Network Diplomacy. *Georgetown Journal of International Affairs*. 2001. Vol. 2. № 1. P. 77-87.
14. People's Diplomacy. National Museum of American Diplomacy. URL: <https://diplomacy.state.gov/online-exhibits/diplomacy-is-our-mission/prosperity/peoples-diplomacy>.
15. Vaxevanidou M. Education as public diplomacy: How to build an international image in education. *Journal of Media Critiques*. 2018. № 14. P. 55-70.
16. *Sports Diplomacy 2030*. Commonwealth of Australia as represented by the Department of Health. 2019. 31 p.
17. Sports Diplomacy. URL: <https://eca.state.gov/sports-diplomacy>.
18. The pandemic is hurting China's Belt and Road Initiative. *The Economist*. Jun 4th 2020. URL: <https://www.economist.com/china/2020/06/04/the-pandemic-is-hurting-chinas-belt-and-road-initiative>.
19. Federal government rips up Victoria's controversial Belt and Road agreements with China. Foreign Minister Marise Payne says the agreements are «inconsistent with Australia's foreign policy». *SBS News*. 21 April 2021. URL: <https://www.sbs.com.au/news/article/federal-government-rips-up-victorias-controversial-belt-and-road-agreements-with-china/zecfjjhzk>.

REFERENCES

1. Panel discussion «Soft Power: How the Great War Changed Key Narratives in Ukraine's External Communications». BRAND UKRAINE International Conference 2024. Available at: <https://brandukraine.org.ua/en/projects/brand-ukraine-international-conference-2024>.
2. Nikulishyn, N. (2015). International Cultural Cooperation as the Important Component of Ukrainian soft power Policy. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, III(7), 42, 61-65.
3. Nye, J. (2019). Soft power and Public Diplomacy Revisited. *The Hague Journal of Diplomacy*, 14(1-2), 7-20. DOI: 10.1163/1871191X-14101013.
4. Nye, J. (2021). Soft power: The Evolution of a Concept. *Journal of Political Power*, 14(1), 196-208. DOI: 10.1080/2158379X.2021.1879572.
5. Nye, J. (2022). Soft power after Ukraine. *Aspistrategist.org.au*. Available at: <https://www.aspistrategist.org.au/soft-power-after-ukraine>.
6. Ellwood, D. (2022). Narratives, Propaganda & «Smart» Power in the Ukraine Conflict, Part 2: Inventing a Global Presence. Available at: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/pdwartime-narratives-propaganda-smart-power-ukraine-conflict-part-2-inventing-global>.
7. Sas, I. (2022). Soft power as a Component of Social Capital: Ukrainian Context. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*, 1(42), 398-405.
8. Henrikson, Alan K. (2023). The role of diplomacy in the modern world. *Reimagining the International Legal Order*, 24.
9. Hanson, Fergus. A digital DFAT: joining the 21st century. *Lowy Institute*. Available at: <https://web.archive.org/web/20120322074924/https://www.lowyinstitute.org/Publication.asp?pid=1432>.
10. Kerr, Pauline; Wiseman, Geoffrey (2017). *Diplomacy in a Globalizing World*. Oxford University Press, 464.
11. Cyber diplomacy State's Efforts Aim to Support U.S. Interests and Elevate Priorities. United States Government Accountability Office, January 2024, 38 p.

12. Digital Diplomacy Communication Directorate. Available at: <https://web.archive.org/web/20120405094012/http://digitaldiplomacy.fco.gov.uk/en/about>.
13. Metzl, Jamie (2001). Network Diplomacy. *Georgetown Journal of International Affairs*, 2, 1, 77-87.
14. People's Diplomacy. National Museum of American Diplomacy. Available at: <https://diplomacy.state.gov/online-exhibits/diplomacy-is-our-mission/prosperity/peoples-diplomacy>.
15. Vaxevanidou, Maria (2018). Education as public diplomacy: How to build an international image in education. *Journal of Media Critiques*, 14. 55-70.
16. Sports Diplomacy 2030. Commonwealth of Australia as represented by the Department of Health. 2019. 31 p.
17. Sports Diplomacy. Available at: <https://eca.state.gov/sports-diplomacy>.
18. The pandemic is hurting China's Belt and Road Initiative. *The Economist*. Jun 4th 2020. Available at: <https://www.economist.com/china/2020/06/04/the-pandemic-is-hurting-chinas-belt-and-road-initiative>.
19. Federal government rips up Victoria's controversial Belt and Road agreements with China. Foreign Minister Marise Payne says the agreements are «inconsistent with Australia's foreign policy». *SBS News*. 21 April 2021. Available at: <https://www.sbs.com.au/news/article/federal-government-rips-up-victorias-controversial-belt-and-road-agreements-with-china/zecfjjhzk>.